

МІЖНАРОДНІ МІГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Розглянуто основні складники формування міжнародної конкурентоспроможності національної економіки. Проаналізовано взаємозв'язок процесів міжнародної міграції робочої сили та показників національної конкурентоспроможності. Визначено шляхи підвищення рейтингу України за Глобальним індексом конкурентоспроможності.

Ключові слова: міжнародна міграція робочої сили, Глобальний індекс конкурентоспроможності, сертифікат трудового мігранта, безробіття.

Одним з найпомітніших проявів глобалізації є посилення міжнародних міграційних процесів. Дані процеси не обминули і Україну, участь якої у них стає дедалі відчутнішою. Україна стала країною прийому емігрантів і водночас країною, що зумовлює імміграцію, одним з основних суб'єктів євразійських міграційних процесів.

Міграція робочої сили – це переселення працездатного населення з одних держав чи регіонів до інших строком більше ніж на рік, викликане причинами економічного чи іншого характеру [1, с.149]. У залежності від того, чи перетинаються при цьому межі країни, розрізняють міграцію внутрішню і зовнішню. Внутрішня міграція призводить до переміщення трудових ресурсів між регіонами країни або між містом і селом, але чисельність населення країни при цьому не змінюється. Зовнішня міграція впливає на чисельність населення країни, збільшуючи її на кількість людей, які переселилися в дану країну (іммігранти), і, зменшуючи на кількість людей, які виїхали за межі даної країни (емігранти).

Щодо економічної природи міжнародних міграційних процесів, то ключовим фактором, який спонукає до міграції, є незадоволення рівнем особистого добробуту. Саме це пояснює той факт, що переважна більшість міжнародних трудових мігрантів має за країну походження країну з перехідною економікою або країну, що розвивається. Необхідність оплати за медичне обслуговування, освіти, споживчі товари, комунальні послуги спонукає людей шукати додаткових заробітків і, зрозуміло, що погляди в такому випадку спрямовуються у бік країн із вищим рівнем економічного розвитку. На даному етапі розвитку світової економіки та виробничих процесів, навіть найменш престижна професія у країнах ЄС та таких країнах як США та Канада дуже часто здатна принести працівнику більший дохід, ніж керівна посада в країні, що розвивається.

Процес міжнародної трудової міграції в Україні на сучасному етапі ринкової трансформації економіки, як якісно нове для нас явище, є мало дослідженим і потребує особливої уваги з боку вчених і держави. А тим часом, у світовій практиці та науковій літературі вже існують та описані достатньо змістовні моделі системного

втручання в процес міждержавної трудової міграції населення. Насамперед, це праці І. Авади [2], С. Дагмана [3], М. Каханця [4], А. Кіма [5], К. Циммермана [6] та інших.

Вагомий внесок у процес дослідження теорії і практики міжнародної трудової міграції, удосконалення організаційних, економічних та правових важелів її регулювання зробили провідні вітчизняні вчені: А.П. Гайдуцький [7], Е.М. Лібанова [8], С.І. Пирожков [9] та інші. В роботах [10, 11] розроблено комплекс рекомендацій з вдосконалення регулювання міжнародної міграції в Україні.

Проблемі міжнародної конкурентоспроможності національної економіки присвячені роботи вітчизняних та зарубіжних науковців. До них можна віднести роботи Я.А. Жаліла [12], М. Портера [13], Х. М. Дрзенік [14], Х. Сала-і-Мартіна [15] та інших.

Враховуючи все вказане вищесказане щодо суті та економічної природи процесів міжнародної трудової міграції, можна проаналізувати її вплив на показники конкурентоспроможності національної економіки. Аналітичним підґрунтям, в даному випадку, доцільно обрати Глобальний індекс конкурентоспроможності [15].

ГІК (Глобальний індекс конкурентоспроможності) – це широкий індекс, який визначає національну конкурентоспроможність на основі мікро- та макроекономічних показників. Для максимально повного охоплення поточної економічної ситуації індекс має 12 складників: якість інститутів, інфраструктура, макроекономічна стабільність, здоров'я і початкова освіта, вища освіта і професійна підготовка, ефективність ринку товарів і послуг, ефективність ринку праці, розвиненість фінансового ринку, технологічний рівень, розмір ринку, конкурентоспроможність бізнесу, інноваційний потенціал.

На прикладі України, буде класифіковано вплив міжнародної трудової міграції на кожен з 12 складників національної конкурентоспроможності, а також, відповідно, зворотній вплив показників за зазначеними категоріями на динаміку міграційних процесів.

Якість інститутів. Інституційне середовище формує базу, в рамках якої приватні підприємці, компанії і уряди взаємодіють між собою з метою отримання доходу і забезпечення процвітання економіки. Інституційна база дуже важлива для інвестиційних рішень та організації виробництва. Запорукою її функціонування є мінімізація владної бюрократії та максимізація прозорості приватного сектору.

Таким чином, розвинені інститути в середині країни стимулюють притік робочої сили з-за кордону, що несе із собою як низку переваг, так і недоліків. Так імміграція висококваліфікованих працівників позитивно впливає на розвиток технологій в країні, оскільки вони є носіями НТП. З іншого боку, притік трудових мігрантів з середнім/низьким рівнем професійних навичок, що мігрують у пошуках більш гідних умов праці, ніж в країні походження, зменшує витрати компаній із заробітної плати, тимчасово покращуючи їхню конкурентну позицію, натомість збільшуючи показники безробіття в середині країни.

Крім того розвиненість інститутів впливає на обсяг грошових переказів вітчизняних трудових мігрантів, що перебувають за кордоном. Важливим показником для їхнього збільшення є безпека інвестицій. Якщо тимчасовий трудовий мігрант планує інвестувати принаймні в один проект по власному поверненні на батьківщину,

ймовірність грошових переказів та їхній обсяг матимуть висхідний тренд. Дана змінна була не випадково включена в перелік тих, що впливають на поведінку трудового мігранта під час перебування за кордоном. Незважаючи на те, що інвестування здійснюється після безпосередньої праці за кордоном, планується воно ще до виїзду на заробітки і часто навіть визначає "пункт призначення" трудового мігранта. При інвестуванні особа враховує власний досвід, набутий за кордоном, особливості місцевого ринку капіталів та інші фактори.

У випадку України даний показник є порівняно дуже низьким. За результатами досліджень, на яких базується ПК, Україна за рівнем розвитку інституційної структури посідає 131 місце із 140 країн, представлених у вибірці [16]. Таким чином, слід говорити про те, що інституційна база в Україні спонукає до еміграції, спричиняючи "відтік мізків" та брак іноземного інвестування. Окрім цього, така ситуація негативно впливає на валовий показник грошових переказів вітчизняних трудових мігрантів, які працюють за кордоном.

Інфраструктура. Поняття інфраструктури включає в себе такі аспекти розвитку країни як транспортне сполучення, комунікації та інформаційні потоки. Ефективна та налагоджена інфраструктура є запорукою успішного функціонування ринків, допомагає нівелювати вплив відстаней між регіонами та спрощує ведення господарської діяльності загалом. Таким чином вона є суттєвим складником національної конкурентоспроможності економіки.

Якість інфраструктури впливає на потоки трудових мігрантів в середині країни. За умов розвинутої транспортної та комунікаційної інфраструктури підвищується інтенсифікація руху робітників між регіонами, що призводить до зменшення регіональних показників безробіття. В той самий час проблемний доступ до ринків для національних виробників, обмеженість інформаційних потоків та неефективне транспортне сполучення ускладнює ведення бізнесу, знижує економічні показники і підштовхує працівників до еміграції.

Якщо аналізувати показники України в даному компоненті національної конкурентоспроможності, то наша країна посідає 71 місце серед всіх представлених у вибірці [16]. Незважаючи на цей доволі невисокий показник, потік міжнародних трудових мігрантів, які приїждять до України за останні два роки збільшується (табл.1). Таким чином, можна зробити висновок, що більшість українських іммігрантів представляють країни з ще нижчим рівнем розвитку інфраструктури, а відповідно і конкурентоспроможності національної економіки. Тобто, у своїй більшості вони є не носіями НТП, а дешевою робочою силою. Такий потік підвищує конкурентоспроможність малих та середніх підприємств, які заощаджують на заробітній платні і викликає зростання показників безробіття.

Кількість прибулих трудових мігрантів в Україну, тис. чоловік

Рік	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Кількість прибулих трудових мігрантів в Україну	46,5	37,2	32,9	30,8	31,684	76,361

Джерело: http://ukrstat.org/uk/operativ/operativ2012/fin/ds/mr/mr_u/mr12_u.html

Макроекономічна стабільність. Серед основних макроекономічних показників, які впливають на конкурентоспроможність національної економіки слід окремо виділити наступні: рівень інфляції, обсяг дефіциту бюджету та розмір державного боргу.

Високий показник інфляції суттєво впливає на притік іноземного інвестування. Він посилює невизначеність, яка ускладнює процес прийняття рішення про інвестування. Бюджетний дефіцит веде до ускладнень функціонування фінансової системи. Це в першу чергу стосується банківського кредитування, умов якого держава намагається зробити жорсткішими за умов значного дефіциту бюджету. Обслуговування державного боргу також є значним фактором впливу на конкурентоспроможність національної економіки. Значний державний борг унеможлиблює зростання соціальних виплат, знижуючи, таким чином, добробут населення країни в цілому.

Показники відтоку працездатного населення з країни обернено пропорційні до всіх трьох зазначених вище макроекономічних показників. Таким чином макроекономічна стабільність дозволяє запобігти відтоку фахівців, проте стимулює притік міжнародних трудових мігрантів.

Враховуючи 112 місце України у ГІК за цим показником [16], можна зробити висновок, що іноземні експерти низько оцінюють рівень макроекономічної стабільності нашої держави. Такий стан речей негативно впливає на показник міжнародної конкурентоспроможності держави. Одним з методів покращення даної ситуації є вдосконалення державного регулювання міжнародної трудової міграції. Введення більш жорсткого механізму контролю потоку мігрантів дозволить запобігти притоку низько кваліфікованих мігрантів та їхній сімей. Це позначиться на обсягах соціальних виплат та дещо скоротить бюджетний дефіцит. Крім того таким чином буде штучно знижена конкуренція на національному ринку праці і знизиться показник безробіття.

Здоров'я і початкова освіта. Запорукою ефективного бізнесу є професійні навички та здоров'я робочої сили. Таким чином конкурентоспроможність економіки закладається ще на рівні шкільної освіти та системи охорони здоров'я. Результати за цим показником тісно пов'язані з зазначеною вище макроекономічною стабільністю. Витрати на освіту та охорону здоров'я мають бути правильно оцінені при процесі бюджетування. Таким чином в разі значного дефіциту державного бюджету ці галузі не матимуть змогу приносити національній економіці максимальну користь.

Варіантом підвищення конкурентоспроможності економіки за даною складовою є впровадження сертифікату трудового мігранта. У першому розділі даного документа мусить міститися вичерпна інформація індивідуального характеру про самого міжнародного трудового мігранта. Необхідно вказати відомості про вік працівника,

його стать, сімейний стан, наявність хронічних хвороб та психічне здоров'я. Інформація даного розділу мусить дати уявлення про ступінь працездатності міжнародного трудового мігранта та зменшити ризик подальших державних соціальних виплат, пов'язаних із втратою робітником працездатності.

Впровадження такого інструменту державного регулювання міжнародної трудової міграції є особливо актуальним для України. Наша країна має 74 місце серед усіх країн, оцінюваних у дослідженні ГІК [16]. Проводячи аналогію з показником "Інфраструктура", основний потік мігрантів до України представляють представники країн, які мають гірші результати за даним критерієм. Саме обсяг таких іммігрантів дозволить скоротити впровадження сертифікату і, таким чином, підвищити національну конкурентоспроможність.

Вища освіта і професійна підготовка. Даний показник формування конкурентоспроможності національної економіки є похідним від попереднього. Високий рівень освіти та кваліфікації робітників є запорукою модернізації та технологізації виробництва. Висококваліфіковані працівники є основними носіями НТП та базою для покращення результатів діяльності національних підприємств у довгостроковому періоді.

Конкурентоспроможність за даним показником корелюється з макроекономічною стабільністю країни, рівнем її інфраструктури та соціальних стандартів. Якщо зазначені показники є низькими, створюються умови для міжнародної трудової еміграції. Для категорії висококваліфікованих працівників вона має назву "відтік мізків".

Також важливим фактором підвищення конкурентоспроможності, особливо для України, з її 51 місцем у ГІК за даною складовою [16], є стимулювання притоку фахівців з-за кордону. Слід зазначити, що спрощений режим в'їзду до країни має стосуватися переважно даної категорії мігрантів. На даному етапі в цьому може також зарадити впровадження трудового сертифікату мігранта, у якому має міститися вичерпна інформації про вищу освіту та професійні навички працівника, на основі якої буде прийматися рішення про надання дозволу на роботу [10].

Ефективність ринку товарів і послуг. Однією з головних переваг, які країна отримує від міжнародної еміграції робочої сили є грошові перекази мігрантів, що надходять до країни. Вони забезпечують притік іноземної валюти та дозволяють компенсувати втрати, зумовлені відтоком працівників. Крім того грошові трансферти з-за кордону підвищують показник добробуту населення в країні, що є запорукою підвищення національної конкурентоспроможності. Згідно звіту Міжнародної організації міграції обсяг грошових переказів мігрантів у світі за 2009 рік склав 414 млрд. дол. США; притік грошових переказів трудових мігрантів до України у 2009 році склав 4,5 млрд. дол. США [17].

Ефективність ринку товарів і послуг створює сприятливі умови для притоку іноземних інвестицій, а відсутність надмірного державного втручання та обтяжливих податків створює вдалі умови для ведення бізнесу в країні. Дані

показники прямо впливають на обсяг грошових переказів, які надсилаються міжнародними трудовими мігрантами.

Україна за показником ефективності ринку має 129 місце серед усіх учасників рейтингу [16]. Це свідчить про те, що ринкова система нашої держави потребує радикальних реформ. Головним чином зусилля слід сконцентрувати на покращенні інвестиційного клімату, що дозволить покращити національну конкурентоспроможність та збільшити притік грошових переказів від українських трудових мігрантів з-за кордону.

Ефективність ринку праці. Ключовим показником розвитку та ефективності ринку праці є рівень безробіття в середині країни. Він найсильніше впливає на національну конкурентоспроможність та тісно пов'язаний із міграційними процесами в країні.

Міжнародна трудова міграція низько кваліфікованих робітників спричиняє зростання безробіття в середині приймаючої країни. Відповідно зростання безробіття викликає інтенсифікацію трудової еміграції, викликану втратою робочих місць, або ж невдоволеність рівнем оплати праці. Як показує практика, іноземний трудовий мігрант вимагає менший розмір ставки оплати праці ніж вітчизняний робітник, знижуючи таким чином видатки працедавця і спонукаючи його відмовитися від послуг місцевих претендентів на дану посаду.

В Україні відчувається необхідність у вдосконаленні державного регулювання ринку праці та міжнародної міграції робочої сили. Про це свідчить як 61 місце у ГІК за даним показником [16], так і зростаючі обсяги міжнародної трудової міграції з України до Росії, країн Є.С. (переважно Польщі, Португалії, Італії), США і Канади (до двох країн, зазначених останніми мігрують кваліфіковані робітники, дана міграція визначається як "відтік мізків").

Розвиненість фінансового ринку. При аналізі впливу розвитку фінансового ринку на конкурентоспроможність економіки слід особливо звернути увагу на вплив ризиків, пов'язаних з ринковими операціями, на обсяги іноземного інвестування. Для України першочерговим завданням в регулюванні фінансового ринку є підвищення довіри до вітчизняних підприємств серед іноземних інвесторів.

Технологічний рівень. Конкурентоспроможність підприємств національної економіки на даному етапі розвитку продуктивних відносин визначає рівень розвитку ІКТ. Зрозуміло, що для їхнього вдосконалення потрібні або значні обсяги інвестицій, які дозволять придбати необхідне обладнання за кордоном, або працівники-носії НТП. Їхня праця дасть змогу заощадити на придбанні коштовного обладнання за рахунок вдосконалення існуючих потужностей. Саме на другий показник має безпосередній вплив міжнародна трудова міграція.

Як зазначалося вище, основним завданням країн (і України також) є стимулювання в'їзду висококваліфікованих працівників та перешкоджання втраті власних спеціалістів, забезпечуючи гідну заробітну плату та умови життя для них в середині країни.

Розмір ринку. Обсяг ринку країни визначає можливості національних підприємств на міжнародних ринках. Значний розмір ринку дає можливість підприємствам отримати додаткові конкурентні переваги за рахунок економії масштабу.

Розширення бізнесу та збільшення обсягів продажів дозволить створити додаткові робочі місця. В таких умовах зменшується потік мігрантів з країни і, як наслідок, знижується ймовірність втрати кваліфікованих працівників.

Україна має за цим показником 38-ий результат серед усіх країн учасників ГІК [16]. Тобто обсяги українського ринку є порівняно значними. Проте національні виробники часто не витримують конкуренції іноземних підприємств, банкрутуючи та замість нових робочих місць, збільшуючи кількість безробітних.

Варіантом вирішення даної проблеми є державні дотації підприємствам, які надають перевагу при прийомі на роботу вітчизняним робітникам, не використовуючи працю дешевої іноземної робочої сили. Таким чином підприємство набуває додаткової конкурентної переваги, створює нові робочі місця для місцевих працівників, а показник притоку міжнародних мігрантів до країни зменшується.

Конкурентоспроможність бізнесу. Конкурентоспроможність національних підприємств на міжнародних ринках є одним з головних факторів формування міжнародної конкурентоспроможності економіки. Успішна діяльність підприємств стає запорукою ефективного функціонування всієї галузі та цілих кластерів галузей. На основі міжнародної конкурентоспроможності підприємств формується глобальна стратегія економічного розвитку країни.

Поняття міжнародної міграції робочої сили та конкурентоспроможності бізнесу тісно пов'язані. Якість та умови регулювання притоку та відтоку міжнародних мігрантів визначають кадровий потенціал, яким володітиме підприємство при веденні бізнесу.

На необхідність правильного державного регулювання міжнародної трудової міграції та державної підтримки національних підприємств вказує 108 місце України за рівнем конкурентоспроможності бізнесу серед всіх країн ГІК [16].

Інноваційний потенціал. Цей останній складник не потребує додаткових пояснень та його вплив на конкурентоспроможність є однозначним. Інновації в економіці відіграють ключову роль у міжнародній конкурентоспроможності підприємств, їхній привабливості для інвесторів та технологічній оснащеності.

Запорукою інноваційної складової конкурентоспроможності є розвиток освіти та науки в країні та правильне регулювання міжнародних міграційних процесів. Особлива увага має бути приділена залученню висококваліфікованих фахівців з-за кордону та програмам заохочення молодих науковців.

Висновки. Категорії конкурентоспроможності національної економіки та міжнародної міграції робочої сили дуже тісно пов'язані. Про це свідчить і аналіз 12 основних складників формування конкурентоспроможності, відповідно до Глобального індексу конкурентоспроможності.

Виявляється, що державне регулювання міжнародної міграції робочої сили впливає навіть на показники розміру національних ринків. Регламентування та

обмеження обсягів потоків мігрантів призводить до зменшення безробіття в середині країни та підвищення конкурентоспроможності національних підприємств.

Крім того важливим фактором є стимулювання притоку кваліфікованих працівників з-за кордону. Вони є носіями НТП та являють собою один із глобальних факторів підвищення основних макроекономічних показників.

На даному етапі серед першочергових завдань урядової політики можна визначити підтримку вітчизняних науковців та ІТ спеціалістів. Виїзд зазначених осіб за кордон називається "відтоком мізків" і є одним із факторів зниження конкурентоспроможності національної економіки.

Також акцент варто зробити на урядових програмах підтримки національних підприємств. Для створення нових робочих місць та подолання безробіття необхідно запровадити дотації для компаній, що нехтують дешевою іноземною робочою силою та пропонують працевлаштування для місцевих робітників.

Запропоновані заходи мають допомогти підвищити міжнародну конкурентоспроможність національної економіки та покращити імідж країни в цілому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Міжнародна економіка: Підручник / За ред. А.П. Румянцева. – 3-те вид. – К.: Знання, 2006. – 479 с.
2. Awad I. The global economic crisis and migrant workers: Impact and response / I. Awad. – Geneva: International Labour Organization, International Organization for Migration, 2009. – 85 p.
3. Dustmann C. Immigration: The European Experience / C. Dustmann, T. Frattini // IZA Discussion Paper No. 6261. – Bonn: Institute for the Study of Labor, 2011. – 49 p.
4. Kahanec M. High-Skilled Immigration Policy in Europe / M. Kahanec, K.F. Zimmermann // IZA Discussion Paper No. 5399.- Bonn: Institute for the Study of Labor, 2010. – 40 p.
5. Kim A.M. Foreign Labour Migration and the Economic Crisis in the EU: Ongoing and Remaining Issues of the Migrant Workforce in Germany / A.M. Kim // IZA Discussion Paper No. 5134. – Bonn: Institute for the Study of Labor, 2010. – 36 p.
6. Zimmermann K. F. Immigration Policy and the Labor Market: The German Experience and Lessons for Europe / K. F. Zimmermann, H. Bonin, R. Fahr and H. Hinte. – Berlin: Springer Verlag, 2007. – 209 p.
7. Гайдуцький А. Міграційний капітал в Україні / А. Гайдуцький. – К.: ТОВ "Інфосистем", 2009. – 224 с.
8. Зовнішні трудові міграції населення / За ред. Е. М. Лібанової, О. В. Позняка. – К.: РВПС України НАН України, 2002. – С. 57.
9. Пирожков С. Внешние трудовые миграции в Украине: социально-экономический аспект: Монография / С.Пирожков, Е.Малиновская, А.Хомра. – К.: НИПМБ, 2003. – 134 с.
10. Chernyak O. Modern challenges in governmental regulation of labor force migration in Ukraine / O. Chernyak, Y. Chernyak // Ekonomika. – 2012. – Vol.91 (1). – P.93-104.
11. Chernyak O. Some approaches to governmental regulation of labor force migration in Ukraine / O. Chernyak, Y. Chernyak // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – 2012. – Вип. 140. – С.18-22.
12. Конкурентоспроможність економіки України в умовах глобалізації: Монографія / За ред. Я.А. Жаліла. –К.: Знання України, 2005. – 388 с.
13. Портер М. Международная конкуренция / М.Портер. – М.: Международные отношения, 1995.
14. Дрзенік Х. М. Порівняння продуктивності: Індекс Глобальної Конкурентоспроможності / Х.М. Дрзенік, Т. Гейзер // Звіт про Конкурентоспроможність України, 2009. – К.: Фонд "Ефективне Управління", 2009. – 230 с.

15. Sala-i-Martin X. Global Competitiveness Index: Prioritizing the Economic Policy Agenda / X. Sala-i-Martin, J. Blanke, M. Drzeniek Hanouz, T. Geiger, I. Mia, F. Paua // The Global Competitiveness Report 2008-2009. – Geneva: World Economic Forum, 2009. – P.3-41.

16. The Global Competitiveness Report 2011–2012. – Geneva: World Economic Forum, 2011. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GCR_Report_2011-12.pdf.

17. World Migration Report 2010 (WMR 2010) – The Future of Migration: Building Capacities for Change. – Geneva: International Organization for Migration, 2010. – 273 p.

Черняк Е.А., асп.

КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

МЕЖДУНАРОДНЫЕ МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В ФОРМИРОВАНИИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

Рассмотрены основные составляющие формирования международной конкурентоспособности национальной экономики. Проанализирована взаимосвязь процессов международной миграции рабочей силы и показателей национальной конкурентоспособности. Определены способы повышения рейтинга Украины по показателю Глобального индекса конкурентоспособности.

Ключевые слова: международная миграция рабочей силы, Глобальный индекс конкурентоспособности, сертификат трудового мигранта, безработица.

Chernyak E.O., graduate student

Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

INTERNATIONAL MIGRATORY PROCESSES ARE IN FORMING OF COMPETITIVENESS OF ECONOMY OF UKRAINE

The study shows main components of international competitiveness of national economy. The interdependence between international labor force migration and national economy's competitiveness is analyzed. The article defines the ways of improving of Ukrainian performance in a Global Competitiveness Index.

Keywords: international labor force migration, Global Competitiveness Index, labor migrant's certificate, unemployment.